

Tudi tretji Belčev pomočnik je doma iz naših krajev

VIKRČE

17

Slovensko planinstvo bo letos poleti zopet slavilo pomemben jubilej. Medtem ko si je že nekoliko oddahnilo od, pred dvema letoma praznovane, 90. obletnice Slovenskega planinskega društva, jih letos z enako častitljivo starostjo čaka Aljažev stolp na vrhu Triglava. Spominu na dogodke v zvezi z njegovo postavitvijo smo že lani posvetili dva zapisa v Javni tribuni. In to s čisto določenim namenom. Želeli smo namreč odkriti imena dveh doslej neznanih pomočnikov kleparja Antona Belca iz Šentvida nad Ljubljano, zato smo naprosili bralce za pomoč. Prošnja ni bila zaman. Tako lahko zapišemo, da je bil tudi tretji pomočnik doma iz kraja, ki danes spada pod šišensko občino.

V Vikrčah, vasici med reko Savo in šmarnogorsko Grmado se je leta 1869 rodil Anton Tomšič. Prav tako kot Andrej Kregar in Ivan Kremžar — oba Belčeva pomočnika pri postavitvi stolpa — se je tudi on izučil v kleparski delavnici mojstra Antona Belca. Pri njem je tudi stanoval ter bil obenem ustanovni član šentviškega gasilskega društva, v katerem je imel položaj plezalca. Tomšičeva poklicna ter gasilska izkušnost je verjetno vplivala na to, da je mojster Belec šestindvajsetletnega fanta vzel s seboj, ko se je odpravil na Triglav. Tudi po triglavskih dogodkih je Tomšič ostal pri Belcu, pozneje pa si je v Zgornji Šiški uredil dom, kjer je leta 1938 v starosti 69 let tudi umrl.

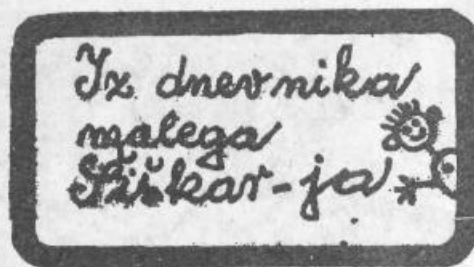
Mojster Anton Belec iz Šentvida ter njegovi trije pomočniki — Andrej Kregar iz Guncelj, Ivan Kremžar iz Šentvida ter Anton Tomšič iz Vikrč — so imena



pagumnih mož in fantov, katerih zasluge pri izdelavi in postavitvi Aljaževega stolpa doslej še niso bile ovrednotene. Se huje. Belčevi pomočniki niso bili znani niti v ozkih lokalnih krogih, kaj šele v slovenski planinski literaturi, v katero nedvomno spadajo. Šele zadnja raziskovanja naše skupine ter pomoč nekaterih bralcev Javne tribune so pripomogli k temu, da smo odkrili njihova imena ter opisali njihovo življenjsko pot.

Ker nam razna poročila pripovedujejo o tem, da je Anton Belec avgusta 1895 postavil Aljažev stolp vrh Triglava skupaj s svojimi štirimi pomočniki, bo treba še nekoliko poizvedovati, da bi odkrili tudi poslednjega junaka iz Belčeve šentviške klanfarje. Med seznanom kleparjev in ključavničarjev, ki so v tistem času delali v njej, so bili tudi Andrej Volc iz Podkorena, Franc Rupnik iz Prema ter Peter Mušič iz Vikrč. Vsi trije so bili leta 1888 med ustanovitvijo šentviškega gasilskega društva, kateremu je načeloval njihov mojster Anton Belec. Prav tako so bili v tem društvu vsi trije na položaju plezalcev, to pa je bila pri gasilcih takrat najodgovornejša in najnevarnejša vloga. Plezalci so bili tisti gasilci, ki so pri gašenju bojevali neposreden boj z ognjem in ovirami. Iz gorečih poslopj so reševali opremo, ljudi in živino. Zato se tudi niso bali triglavskih strmin in višin ter nezavarovanih poti. Prav verjetno je bil eden izmed teh treh delavcev tisti, ki se je skupaj z mojstrom, Kregarjem, Kremžarjem, Tomšičem ter mojstranskimi nosači podal na Triglav postaviti Aljažev stolp.

Andrej Mrak



Petek

Zadnjič sem opisal, kako sta se naša mama in ata odpravljala na silvestrovanje na Gospodarsko razstavišče. Nekateri so mi hudo zamerili, ker sem rekel, da mi to ni všeč ter da mi zadeva diši po socialnem getoiziranju novoletnega veseljačenja. Slovesno izjavljam, da se opravičujem in da mi je zelo žal. Prosim, da se mi kot olajševalna okoliščina upošteva težka mladost in neurejene razmere v družini ter da v vseh letih mojega življenja še nisem bil kaznovan. Razen s kuharico, toda to ne gre v kartoteko.

Popravek pišem zato, ker sem bil navsezadnje tudi jaz na omenjenem silvestrovanju in ni šlo za nikakršne reveže ali kaj, temveč so se mize tako šibile od imenitnih (ne preveč poceni) dobrot, ki smo jih znosili na razstavišče, da so se mi reveži v hotelih kar smilili. Pili smo šampanjec (če smo ga prinesli s seboj), vinčka, jedli purane, kure, race, pujske, šunke in drugo favno ter potice, sladice, torte, zavitke itd. Skratka, bilo je pravo, stabilizacijsko silvestrovanje! (Stabilizacija pa, kot veste, ni poceni...)

Tako opravičil sem se, zdaj lahko pa spet malo opisujem. To je pač dnevnik, čeprav dnevnik malega Šiškarja. Na majhnih svet stoji, pravim jaz. Boste videli, ko bom velik in bom imel oblast ter bom lahko odplačeval dolgove, ki jih zdaj nabirajo odrasli. Še bolj pa me veseli, da bom lahko delal dolgove, ki jih bodo odplačevali moji otroci. To je, moram priznati, lepša plat medalje.

Sobota

Danes je ata pridrvel v kuhinjo in hotel odnesti mamin stol. Kam ga pa neseš, se je zadržal le-ta. Povedal je, da je pred hišo skidal parkirni prostor in ga mora rezervirati. Za to pa je stol kot nalašč. Postaviš ga na tla in nihče ti nič ne more.

Mama je protestirala, toda ni nič pomgalo. Zvečer, ko je ata ugotovil, da mu je nekdo stol sunil, pa je bil na vrsti še en krepak, sočen družinski prepir. Ne vem, zakaj, saj imamo še tri stole. Navsezadnje pa je rezervacija parkirnega prostora le obveljala. Nekdo je pač potreboval samo stol, ne pa tudi prostora za parkiranje.

Ko bom velik, bom skical vse stanovalce v bloku, jih povabil pred hišo in očistili bomo dvorišče. Potem ne bo treba nositi stolov, miz, zabojev, otroških posteljic in druge krame, ki danes ni poceni in je bolj koristna v stanovanju ali v kleti. Do takrat moram pač ubogati in moram zdajle končati, ker sem na vrsti za dežurstvo. Ata je šel z avtom v mesto, jaz bom pa stražil, da se ne bo kakšen tip razkokodakal na našem težko priborjenem očiščenem prostorčku. Živio!

Šiška

Ne prezrite!

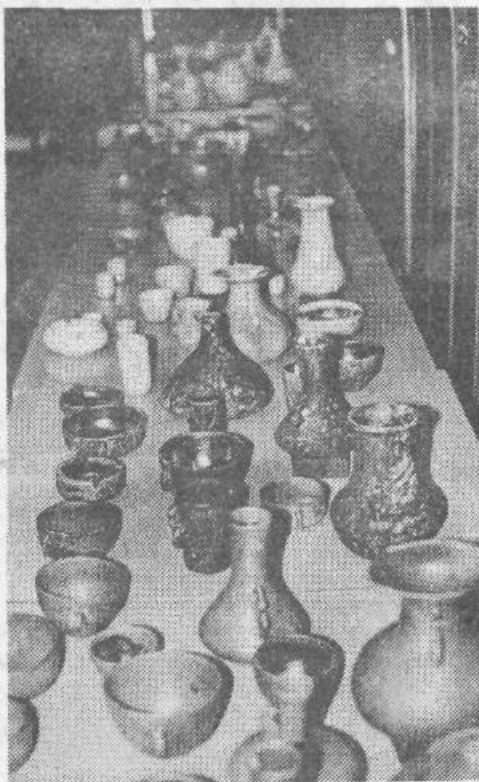
Prispevke za naslednjo številko pričakujemo do 8. februarja 1985

Zanimivi razstavi

Komisija za kulturo pri tozd in DSSS v medvoškem Donitu je v decembru pripravila dve zanimivi razstavi.

Darja in Rok Souček sta pripravila prodajno razstavo keramike in z njo navdušila Donitove delavce, saj je marsikateri dom obogaten z njunimi uspelimi keramičnimi stvaritvami.

S prvo samostojno razstavo se je predstavil Brane Praznik, Donitov sodelavec, ki je številne obiskovalce navdušil s svojimi akvareli, saj izpričujejo neposrednost, iskrenost, igrivost...



tribuna